

VUOROVAIKUTUS
JA
TUTUSTUMINEN

SISÄLLYS

1. YHDESSÄ SYÖMINEN, YHTEISET ATERIAT	3
1.1 YHTEINEN ATERIA.....	3
1.1.1 YHTEINEN OHJELMA.....	3
1.1.2 HUOMIOITAVAA	4
1.2 KULTTUURIA JA YHDESSÄ ATERIOIMISTA	5
2. MONIKULTTUURISET KAHVILAT JA OLOHUONEET KOHTAAMISPAIKKONA.....	6
2.1 YHTEINEN OLOHUONE MONIKKO.....	6
2.2 AVOIN KIRKKOKAHVILA	7
2.3 AVOIN KAHVILA - ASEMAN PYSÄKKI.....	8
2.4 ARABIAN OLKKARI.....	8
3. YSTÄVÄ- JA TUKIHENKILÖTOIMINTA.....	9
3.1 LUONTAINEN YSTÄVYSTYMINEN	9
3.2 KOORDINOITU YSTÄVÄ- JA TUKIHENKILÖTOIMINTA	10
3.2.1 YSTÄVÄPERHEKOULUTUS.....	11
3.2.2 YSTÄVÄTOIMINTAA OULUN SEURAKUNTAYHTYMÄSSÄ	11
3.2.3 YSTÄVÄKSI MAAHANMUUTTAJALLE.....	12

1. YHDESSÄ SYÖMINEN, YHTEISET ATERIAT

1.1 YHTEINEN ATERIA

Useassa seurakunnassa on järjestetty kaikille avoimia yhteisiä ruokahetkiä. Niiden pääajatuksena on ollut tehdä hyvää ruokaa yhdessä ja syödä saman pöydän ääressä. Ruoka on voitu tehdä valmiiksi, jolloin vieraat saavat tulla valmiiseen pöytään. Eräs vaihtoehto on tehdä erilaisia kansainvälisiä ruokalajeja yhdessä vaikkapa turvapainkanehahakijoiden reseptien mukaan.

Yhdessäolon teemana voi olla vuodenkulkuun liittyvä juhla esimerkiksi itsenäisyyspäivä, joulu, uusivuosi, ystävän päivä, vappu tai muu aihe. Esimerkkejä juhlista joita on pidetty: Majatalossa on sijaa, Puurojuhla, Adventti- ja Pääsiäisvaellus, Mämminmaistajaiset. Vuodenajasta riippuen tilaisuuksia voidaan järjestää myös ulkona esimerkiksi piknik -retken muodossa.

1.1.1 YHTEINEN OHJELMA

Yhteisöllisyyttä lisää kun kaikki osallistujat voivat halutessaan olla esiintymässä tai järjestämässä ohjelmaa. On hyvä jättää aikaa myös vapaalle seurustelulle. Turvapainkanehahakijoiden joukossa on paljon nuoria. Tämän takia kannattaa ohjelmaa ja juhlaa suunnitella erityisesti houkutella mukaan myös suomalaisia nuoria. Juhlia voidaan järjestää myös tietyille kohderyhmälle kuten perheille tai naisille. Esimerkiksi Kirkkonummen seurakunnassa on järjestetty itsenäisyyspäivän juhla nuorille. Ohjelmassa oli räppäri ja bändi, pelejä ja leikkejä. Juhlaa järjestämässä oli seurakunnan ja kunnan nuorisotyöntekijöitä.

Seurakunnat ovat hyödyntäneet tilaisuuksien markkinoinnissa ja tiedotuksessa sosiaalisen median kanavia unohtamatta perinteisiä tiedotusväyliä. Nuorten mukaan saa-

miseksi kannattaa tiedottaa partiolle, nuorisojärjestöille, kouluille ja tietysti seurakunnan isosnuorille.

Yhteisissä ruokailu- ja seurusteluhetkissä tutustutaan uusiin kulttuureihin, kuullaan toisten ihmisten elämästä ja opitaan tuntemaan puolin ja toisin. Tutustuminen hälventää ennakkoluuloja. Turvapaikanhakijat pystyvät näyttämään omaa osaamistaan ja rikastuttamaan elämäämme. Yhteisissä tapaamisissa he saavat tietoa suomalaisesta kulttuurista ja pääsevät tutustumaan erilaisten juhlien viettotapoihin ja perinneruokiin. Kaikki voivat saada uusia näkökulmia ja iloa toisistaan.

1.1.2 HUOMIOITAVAA

- Monikulttuurisia juhlia ja tilaisuuksia järjestettäessä on huomioitava eri uskontojen paastoajat kuten Ramadan. Ruokatarjoiluja suunniteltaessa on muistettava huomioida eri etnisten ryhmien ruokasäännökset.
- Illanviettopaikkaan voi olla hankala tulla jos vastaanottokeskus sijaitsee kaukana, joten tilaisuuteen on järjestettävä turvapaikanhakijoille kuljetus.
- Erilaisia tilaisuuksia järjestettäessä on huomioitava turvapaikanhakijoiden usein erilainen aikakäsitys. Aloitusaikojen noudattaminen voi olla vaikeaa ja siksi ainakin aluksi parhaiten toimii se, että osallistujia mennään hakemaan paikan päältä, joskus jopa omasta huoneesta.
- Julkisissa keittiöissä työskentely vaatii hygieniapassin suorittamista. Käytännössä kuitenkin seurakunnan keittiötiloja käytetään muissa seurakunnan tilaisuuksissa kuten yksityisten henkilöiden perhejuhlissa, ilman tätä vaatimusta. Kansainvälisiä ruokailutilaisuuksia järjestettäessä monet seurakunnat ovat tulkinneet hygieniasäännöksiä siten, että riittää kun keittiön emännällä on kaikki tarvittavat luvat.

- Ruokaillessa voidaan kiinnittää huomiota istumajärjestykseen. Seurakunnan työntekijät ja seurakuntalaiset voivat hajaantua istumaan jokainen eri pöytään, jolloin keskustelu ja tutustuminen uusiin ihmisiin helpottuu. Helposti mennään istumaan vain tuttujen kanssa.
- Erityistä huomiota kannattaa kiinnittää tiedotukseen ja tiedonkulkuun vastaanottokeskuksissa. Hyvä, jos voi itse käydä kertomassa toiminnasta ja sen sisällöstä. Pelkkä ”pääsiäisvaellus” tai joulujuhla ei kerro vielä mitään.

Lisätietoja: esimerkiksi Jyväskylän seurakunta, Kangasalan seurakunta, Kontiolahden seurakunta, Lahden seurakunta, Laitilan seurakunta, Lauttasaaren seurakunta, Lieksan seurakunta, Oulunkylän seurakunta, Siilinjärven seurakunta, Tampereen seurakunta, Vihdin seurakunta

1.2 KULTTUURIA JA YHDESSÄ ATERIOIMISTA

- Iltojen tavoitteena on suomalaisten ja maahanmuuttajien kohtaaminen vieraanvaraisuuden ja kulttuurisin taustoihin tutustumisen nimissä.
- Toteutettiin 8 ateria-iltaa erilaisten etnisten ruokateemojen ympärillä ravintoloissa.
- Kertojen ruoka-aiheina oli muun muassa arabialainen, venäläinen ja välimerellinen ilta.
- Illan ohjelmassa oli myös kyseisen kulttuurin muuta esittelyä, esimerkiksi tanssia ja musiikkia.
- Seurakunnan työntekijä piti aluksi pienen tervetulo puheen. Arabialaisessa illassa oli mukana myös imaami.
- Tiedotettiin illasta paikallisessa sanomalehdessä.
- Ravintola varattiin noin kuukautta ennen iltaa.
- Suomalaiset maksoivat itse ateriansa, seurakunta kustansi turvapaikanhakijoiden ruoat.
- Toteutus voidaan tehdä myös pienemmässä mittakaavassa järjestämällä kulttuuri-iltoja seurakunnan tai vastaanottokeskuksen tiloissa.

Lisätietoja: Kajaanin seurakunta

2. MONIKULTTUURISET KAHVILAT JA OLOHUONEET KOHTAAMIS- PAIKKOINA

Kahvilat ja yhteiset olohuoneet antavat monia eri mahdollisuuksia toimia ja kohdata ihmisiä. Turvapaikkatyön ansiosta yhä useammat seurakunnat ovat lähteneet ulos omista tiloistaan, toimimaan sinne missä ihmiset liikkuvat. Seurakunnat voivat osallistua myös olemassa olevien kahviloiden pyörittämiseen. Verkostoituminen muiden yhteistyökumppaneiden kanssa voi edesauttaa muutakin yhteistyötä. Lisäksi työntekijät saavat kuulla yhä useampien ihmisten tarpeista ja toiveista heidän arjessaan. Monikulttuurisuus on osa arkea ja se tuo lisäarvoa ja rikastuttaa yhteisten olotilojen toimintojen sisältöä. Tilanne haastaa seurakunnat miettimään myös omaa rooliaan osana yhteisöä.

2.1 YHTEINEN OLOHUONE MONIKKO

- Kaikille avoin kohtaamispaikka Monikko sijaitsee Mikkelin keskustassa.
- Se tarjoaa puitteet luontevalle yhdessä olemiselle.
- Monikossa järjestetään monipuolista ohjelmaa kävijöiden toiveiden mukaan. Voidaan olla myös ulkotiloissa ja kesällä pelata esimerkiksi ulkopelejä.
- Opetellaan suomen kieltä ja keskustellaan kiinnostavista aiheista.
- Tilassa on ompelukone, jolla kävijät saavat ommella ja korjata vaatteitaan.
- Monikkoon voi tulla myös vain istumaan ja nauttimaan kupin kahvia tai teetä.
- Paikalliset asukkaat ovat löytäneet paikan, jossa voi tavata turvapaikanhakijoita. He ovat ottaneet paikan omakseen ja oppineet muun muassa suomalaisen kättelytavan.

“ku miesväki tulee -- niin he kiertää koko porukan ja kättelee -- silloin se on niinku se muuri murrettu, ku he ite tulee ja kättelee.” (Monikossa työskennellyt seurakunnan työntekijä.)

Tilan sijainnilla on keskeinen merkitys. Aluksi paikka oli liian kaukana eivätkä turvapaikanhakijat juuri tulleet sinne. Kun se siirrettiin keskustaan lähelle linja-autoasemaa, paikka tuli suosituksi.

Tämän kaltaisten paikkojen olisi oltava avoimena resurssien mukaan mahdollisimman monena päivänä, mutta myös jo yhden päivän aukiololla on merkitystä.

Lisätietoja: Mikkelin seurakunta, Joensuussa Toimentupa, Käsillä tekemisen kohtaamispaikka ja Närpiön seurakunnan Multi Culti, jossa turvapaikanhakijoiden kuljetuksista ovat huolehtineet myös paikallisen ammattikoulun logistiikkapuolen opiskelijat.

2.2 AVOIN KIRKKOKAHVILA

- Seurakunnan tilaan on sisustettu kahvilamainen olotila, joka antaa mahdollisuuden kohtaamisiin.
- Kahvila on auki arkisin. Viikonloppuisin järjestetään satunnaisesti brunseja.
- Tarjolla on lounasta maanantaista perjantaihin.
- Kahvilan tuotto lahjoitetaan Kirkon Ulkomaanavulle
- Tilassa on ilmaiset internet-yhteydet ja mahdollisuus järjestää taidenäyttelyitä.

Lisätietoja: Lauttasaaren seurakunta

2.3 AVOIN KAHVILA - ASEMAN PYSÄKKI

- Aseman Pysäkki on Jyväskylän seurakunnan vapaaehtoistyön keskus ja olohuone.
- Seurakunnan tavoitteena on kahvilatoiminnan kautta tukea erityisesti maahanmuuttajatyötä.
- Tavoitteena on tarjota maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille paikka, jossa voi tutustua paikallisiin asukkaisiin.
- Kuulostellaan kävijöiden toiveita, tarpeita ja suunnitellaan toimintaa sen mukaan.
- Paikka voisi toimia myös harjoittelupaikkana.

Lisätietoja: Jyväskylän seurakunta

2.4 ARABIAN OLKKARI

- Helsingissä Paavalin seurakunta on mukana paikalliseen kauppakeskukseen perustetussa yhteisessä olotilassa, Olkkarissa. Olkkari on yhteisötila, jossa on seurakunnan ohella useita muita toimijoita, kuten MCC Suomi, Turvapaikanhakijoiden tuki ry, Helsingin työttömät, Helsingin kaupungin Klaari, Helsingin yliopiston kollegium ja Suomi-Syyria ystävyyssseura.
- Olotila on kaikille avoin, aatteellisesti, uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton ei-kaupallinen tila ja se toimii vapaaehtoisvoimin.

Lisätietoja: Paavalin seurakunta

3. YSTÄVÄ- JA TUKIHENKILÖTOIMINTA

3.1 LUONTAINEN YSTÄVYSTYMINEN

Ystävystyminen syntyy usein yhdessä tekemisen ja kanssakäymisen myötä. Seurakunnan eri tilaisuudet ja avoimet kohtaamispaikat luovat puitteita tutustua toisiin ihmisiin. Seurakunnan turvapaikkatyöhön osallistuneet vapaaehtoiset ovat olleet aktiivisia osallistumaan ja myös perustamaan monimuotoista ryhmätoimintaa. On pelattu ulkopelejä, leivottu yhdessä, tutustuttu lähialueeseen ja järjestetty autokyytejä. Ilahduttavaa on ollut huomata, että tämä toimintamuoto on vetänyt mukaan miehiä ja uusia vapaaehtoisia, joilla ei ennestään ole kokemusta seurakunnan vapaaehtoisuudesta. Ensitutustumisen ja yhdessä tekemisen myötä ennakkoluulot vähenevät ja tullaan tutuiksi. Tällöin on helpompi kutsua uusia tuttaviamyöskylään. Tutustumisen myötä toisen ulkomaalaisuus jää taustalle. Ihminen nähdään yksilönä eikä turvapaikanhakijana. Moni turvapaikkatyössä toiminut on saanut havaita, että näiden ihmisten kanssa voi keskustella hyvinkin vapaasti kulttuuriin liittyvistä asioista.

“–, et en mä enää edes nää, että minkä värinen iho jollaki ihmisellä on tai onko hällä nyt se huivi siinä.” (Turvapaikanhakijoiden kanssa toiminut vapaaehtoinen)

Suomalaiset ovat kutsuneet turvapaikanhakijoita kotiinsa, mökeilleen, puutarhapalstoilleen, sukulaisiaan tapaamaan. On laitettu yhdessä ruokaa ja leivottu ruisleipää tai karjalanpiirakoita. Turvapaikanhakijat ovat myös kertoneet suomalaisille ystävilleen oman maansa kulttuurista esimerkiksi musiikin ja ruokien välityksellä. Yhdessä on voitu tehdä retkiä metsään ja paikallisiin nähtävyyksiin. On saunottu, soudettu, vietetty syntymäpäiviä, harjoiteltu uintia ja luistelemista. Eräs turvapaikanhakija järjesti äitinsä muistotilaisuuden ja kutsui suomalaisen ystäväpariskunnan vastaanottokukseen sitä viettämään.

Joskus on myös syntynyt tilanteita, joissa suomalainen vapaaehtoinen on saanut tukea ja lohdutusta tutuiksi tulleilta turvapaikanhakijoilta.

“Sillon ne pyyhkiyty kaikki tämmöset erot. Sitä ei ruvennu, että siinä nyt muslimi minua lähestyy. Ei mitään semmosta. Vaan et se, se oli jotakin niin hienoo ja inhimillistä ja ihanaa ja rakkaudellista.” (Turvapaikanhakijoiden kanssa toiminut vapaaehtoinen)

3.2 KOORDINOITU YSTÄVÄ- JA TUKIHENKILÖTOIMINTA

- Seurakunta voi ystäväystymistä edesauttavien tilojen ja tapahtumien lisäksi etsiä aktiivisesti tukihenkilönä toimimisesta kiinnostuneita. Toiminta voidaan aloittaa järjestämällä ystävä- /tukihenkilökoulutus.
- Tukihenkilön rooli on olla tukemassa ja kulkemassa rinnalla. Tukihenkilö sioutuu tehtävään, mutta perehdytyksessä tulee korostaa oman jaksamisen huomioimista ja tehtävän rajaamista.
- Tukihenkilöksi ryhtyvältä edellytetään hyvää epävarmuuden sietokykyä. Suhteesta turvapaikanhakijan kanssa voi tulla pitkä, mutta se voi myös jäädä hyvin lyhyeksi, jos turvapaikanhakija ei voikaan jäädä pysyvästi Suomeen.
- Ystävä- ja tukihenkilölle tulee järjestää vertaistapaamisia sekä tarjota työnohjausta.
- Turvapaikkatyössä jotkut seurakunnat ovat toteuttaneet ystävätoimintaa yhdessä Suomen Punaisen Ristin ja Helluntaiseurakunnan kanssa. Suomen Punaisen Ristin kanssa on voitu järjestää yhdessä myös ystävätoiminnan koulutuksia.
- Kymi-Kotkan seurakuntayhtymässä turvapaikanhakijoille on etsitty tukihenkilöitä myös kauemmin maassa olleiden samankielisten henkilöiden joukosta. Heidän paristaan on löytynyt apua myös yksittäisiin tilanteisiin, kun on tarvittu tulkkaus- ja asiointiapua tai kokemusasiantuntijuutta.

Lisätietoja: Kotka-Kymin seurakuntayhtymä

3.2.1 YSTÄVÄPERHEKOULUTUS

- Ystäväperhekoulutus järjestettiin yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin kanssa.
- Koulutus pidettiin seurakunnan tiloissa, koulutusmateriaali ja kouluttaja tulivat SPR:stä.
- Koulutuksesta tiedotettiin sekä seurakunnan että SPR:n kanavien kautta.
- Koulutuksen käyneet halusivat ryhtyä ystäväperheiksi.
- Vastaanottokeskuksen henkilökunta sai tiedot suomalaisperheistä ja he miettivät kullekin perheelle sopivan turvapaikanhakijaperheen. Valinnassa huomiointiin esimerkiksi lasten iät.
- Kukin suomalaisperhe sopi erikseen tapaamisajan ja tuli tutustumaan ystäväperheeseensä vastaanottokeskukseen.
- Ensimmäinen tapaaminen suositeltiin järjestettäväksi julkisessa paikassa, kuten puistossa, kirjastossa tai kahvilassa. Tämän jälkeen suomalaisperheet saattoivat kutsua ystäväperhettään kotiinsa.
- Suomalaisperheille järjestetään säännöllisesti tapaamisia, joissa he voivat keskustella toisten perheiden sekä SPR:n ja seurakunnan työntekijöiden kanssa.
- Ystäväperhekoulutuksen myötä on syntynyt tiiviitä ystävyysuhteita.

Lisätietoja: Porvoon suomalainen seurakunta ja Borgå svenska Domkyrkoförsamlingen

3.2.2 YSTÄVÄTOIMINTAA OULUN SEURAKUNTAYHTYMÄSSÄ

- Ystävätoiminnasta kiinnostuneet henkilöt tulee haastatella. Haastattelussa on haluttu kartoittaa motivaatiota. Riittää, kun on tavallinen, toimintakykyinen ihminen. Liika idealismi tai auttamisinnostus eivät välttämättä ole hyväksi. Haastattelussa hyvä kartoittaa myös sitä, miten ihminen kunnioittaa toisen ihmisen vakaumusta.
- Myös ystävätoimintaan lähtevien turvapaikanhakijoiden kanssa on keskusteltu heidän odotuksistaan ystävätoimintaa kohtaan. Heille on kerrottu ystävätoiminnan periaatteista ja pelisäännöistä.
- Ystävätoiminta on ollut yhdessä tekemistä kuten ruoanlaittoa, kaupassa käyntiä, puuhastelua pihapiirissä vaikkapa ulkorakennuksen kunnostamista.

- Yhteyttä on pidetty myös sosiaalisessa mediassa, jos turvapaikanhakija on muuttanut toiselle paikkakunnalle.
- Haasteena ystävyyssuhteen ylläpitämisessä on kielitaito ja myös se, että osapuolilla voi olla niin erilaiset elämän realiteetit.
- Pappi on pitänyt puhelimitse yhteyttä ystävätoiminnassa mukana oleviin.
- Ystävätoiminta vahvistaa molemminpuolista tietämystä toistensa kulttuureista ja se antaa valmiuksia myös työelämään. Suomalainenkin voi hyödyntää kokemuksiaan ystävätoiminnan avulla saadusta kulttuurituntemuksesta.

Lisätietoja: muun muassa Oulun seurakuntayhtymä

3.2.3 YSTÄVÄKSI MAAHANMUUTTAJALLE

- Koulutetaan vapaaehtoisia maahanmuuttajien ystäviksi ja tukihenkilöksi.
- Koulutus aloitettiin yhteisellä monikulttuurisuuspäivällä, joka oli avoin kaikille maahanmuuttajista ja maahanmuuttoon liittyvistä asioista kiinnostuneille.
- Monikulttuurisuuspäivä sisälsi tietoa muun muassa Suomen maahanmuuttotilanteesta ja kulttuurien välisistä eroista. Se antoi myös tietoa siitä miten kohdata muista kulttuureista tulevia ihmisiä.
- Monikulttuurisuuspäivän jälkeen halukkaat saivat hakea kaksi päivää kestävään lisäkoulutukseen, joissa syvennettiin kulttuurien välistä tietämystä ja tuntemusta ja kerrottiin lähimmäispalvelusta.
- Tavoitteena on auttaa maahanmuuttajia ja kantaväestöä kohtaamaan ja tutustumaan toisiinsa. Mukana on myös oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita.
- Toimintaan on hyvä lähteä liikkeelle varovaisesti suosittelemalla ystävätpaamisia pidettäväksi noin 2 kertaa kuukaudessa.
- Vapaaehtoisiksi haluttiin seurakunnan toimintaa jo tuntevia henkilöitä.
- Koulutusta markkinoitiin eri medioissa. Seurakuntalehdessä, Facebookissa, seurakunnan kotisivuilla ja seurakuntatalojen ilmoitustauluilla oli ilmoitukset.

Lisätietoja: Espoon tuomiokirkkoseurakunta, Jyrki Myllärniemi